EL CENTRE AGRÍCOLA DE SANT PAU D'ORDAL: 1914-1989

NÚRIA MALLOFRÉ I MASSANA

Cada poble ha tingut i té un local, en alguns casos dos o més, que han estat els dinamitzadors de la vida cultural local i comarcal.

El Centre Agrícola de Sant Pau d'Ordal n'és un exemple.

EL CENTRE AGRÍCOLA DE SANT PAU D'ORDAL: 1914-1989

L'any 1989 es celebraren els aniversaris de diverses societats culturals penedesenques:

- El centenari de La Lira del Vendrell.
- El centenari del Centre de Llorenç del Penedès.
- El 75è aniversari del Centre Agrícola de Sant Pau d'Ordal.

Aquestes societats, amb els seus locals, englobaven bona part de les activitats realitzades en el seu poble o vila.

Concretant-nos en la temàtica pròpia de la comunicació, el Centre Agrícola de Sant Pau era i és un lloc on la gent ha pogut anar a fer el cafè, jugar a cartes, fer el vermut, ballar, participar en un grup de teatre, veure cinema o, senzillament, petar la xerrada.

Arran de la preparació de diferents actes per celebrar el seu aniversari, es va pensar a muntar una exposició per donar a conèixer l'evolució d'aquesta entitat des que es va fundar fins avui dia.

FONTS UTILITZADES

Foren de dues menes:

– Quant a documentació escrita disposava:

* Dels llibres d'actes des de la fundació de la Societat, però amb els problemes d'aquest tipus de fonts:
  • Trobar una acta en tot un any.
  • O la manca de qualsevol tipus d'informació escrita, en concret del període 1931-1945. i de 1948-1959, en què es suspenen les activitats de la junta.

* Els llibres de comptes des de 1942.

– Fonts orals: van ser de gran ajuda la col·laboració de testimonis orals que havien viscut directament els fets.

EVOLUCIÓ DE LA SOCIETAT

* Precedents.

A principis de segle a Sant Pau hi havia dos llocs on la gent podia anar:

- el cafè de baix
- el cafè de dalt

anomenats així per la seva situació dins el poble.

Amb els anys, i relacionat amb els fets que s'anaven succeint en la vida política i social del moment, la contraposició entre ambdós cafès serà cada cop més evident, així foren anomenats partits:

- El cafè del partit de baix (de tendències esquerranes), que desaparegerà un cop acabada la guerra civil.
- El cafè del partit de dalt (de tendències dretanes).

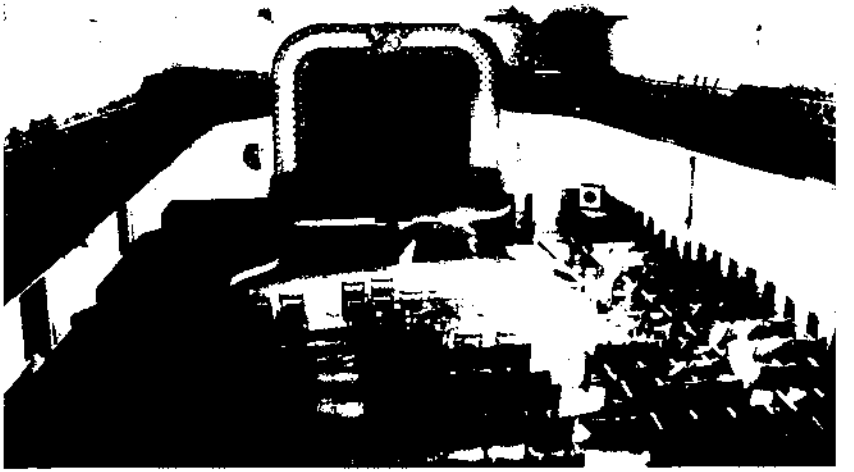
A partir de la segona dècada, els homes que formaven el cafè del partit de dalt, per la manca d'espai del qual disposaven, decidiren construir-se un local nou i formar una societat.

* El nou local.

Després d'haver-se mirat diversos terrenys decidiren edificar el nou local on és el seu emplaçament actual, al lloc anomenat *La Taulera*, una

Centre Agrícola de Sant Pau d'Ordal bastit l'any 1914 abans de la darrera remodelació.

Sala de ball amb escenari del Centre Agrícola. Aquesta és una de les característiques més peculiars dels centres culturals i recreatius que es troben escampats per tot Catalunya. El de Sant Pau n'és un bon exemple.

feixa amb ceps plantats; es compren els ceps al pagès que els treballava, i es pagarà un cens anual al propietari de la terra (que no es redimeix fins al 1977). La vinya és arrencada, i es comença a treballar-hi a pic i pala per anar traient terra. Amb molt d'esforç personal es va anar aplanant tot el terreny.

El 1914 s'inaugura el nou local, encara que només hi havia les parets i la teulada; dos anys més tard es conclou: una part seria el cafè i l'altra la sala, amb galeria i boca de teatre.

* Establiment de la Societat.

La nova Societat es constitueix legalment el 1915, quan es redacten els estatuts, i s'envien al governador civil perquè els aprovi. Aquests estatuts marcaran les directrius a seguir per la nova entitat, que s'anomenaria Centre Agrícola.

Estaria formada per socis, i encapçada per una junta, que en principi havia de ser renovada anualment (la meitat més un dels seus membres) per l'assemblea general de socis.

Socis, només ho podien ser els homes (fins al 1990 les dones no hem pogut entrar com a sòcies en la Societat). Per ser-ho:

1.- S'havia d'exposar el nom de l'interessat en una *tablilla* durant uns dies, per a la seva acceptació o no per la resta de socis.

2.- S'havia de pagar un dret d'entrada, que es podia satisfer en quotes parcials. En un principi era obligat comprar una acció, com a mínim, de 25 PTA cada una, i en què cada acció representaria un vot en les assemblees de socis (això a la llarga no s'utilitzarà, la Societat tornarà a comprar, ja en els anys 70, les accions als socis al preu inicial de venda). La compra d'accions en alguns casos, per la manca de diner en efectiu, es feia en aportacions de brisa de raïm.

3.- Pagar les quotes mensuals, semestrals o anuals, segons el període de què es tracti. Un exemple és que el 1922 la quantitat a pagar era de 75 cèntims, i si el soci era assistent al saló de ball 1 pesseta 50 cèntims.

Amb tot, es distingien dos tipus de socis:

- socis fundadors
- socis efectius.

Amb els anys, al Centre Agrícola, s'hi van anar apuntant cada cop més socis, fins que esdevé un lloc per a tothom.

* Evolució general del Centre Agrícola.

Des de la fundació d'aquesta entitat fins avui dia han passat força coses, la seva evolució ens vindrà marcada pels diferents fets que es van donant a nivell estatal, i que, evidentment, repercutiran en la vida local, ja que no es pot deslligar la història particular del Centre, encara que sigui una entitat de tipus cultural, del que va succeint al llarg d'aquest segle a nivell general, tant en política, en el fet social, o en el tipus d'activitats d'esbarjo. Així es poden anotar, de forma molt general, alguns dels moments pels quals passa el Centre Agrícola: les successions de juntes en els diferents moments de la República (segons el signe del govern estatal i dels ajuntaments); el canvi de nom amb el franquisme: Centro Cultural y Artístico; l'embranzida dels anys 60; els canvis amb la democràcia, més obertura...

L'edifici, al llarg dels anys, es va anar millorant i ampliant, i també es compren nous utensilis (nevera, cafetera, màquina de cinema, més endavant una televisió...), que es poden fer mitjançant:

- La prestació personal dels mateixos socis, sobretot en fer petites millores en l'edifici.
- L'emissió de bons per als socis, a retornar per la Societat al cap d'un temps sense interessos.
- La demanda d'un préstec a les entitats financeres.
- En millores més recents la subvenció per part dels organismes oficials.
- Tot això no vol dir que, quan s'havia de fer una despesa important per a la millora del local social, l'entitat no passés moments econòmicament difícils.

ACTIVITATS

El local era un lloc de trobada, on es feia la Festa Major del poble, les activitats de Pasqua, les del Carnestoltes... Però cal anomenar una sèrie d'activitats que s'hi han realitzat, segons el concepte de lleure, d'oci, que es tingui en cada moment:

- Els balls, primer fets amb un piano de manubri, després amb gramola, orquestres, tocadiscs... Aquesta activitat era un element important per a la relació entre el jovent, així durant els anys 40-50 s'organitzaven uns balls en els quals venia força gent del voltant, sobretot pujava el jovent de Lavern, ja que tenien el seu Centre tancat (d'aquí algun dels matrimonis entre joves dels dos pobles).

- El teatre, en el qual en un primer moment hi hagué un grup d'homes sols, i a partir de 1950 es formarà un grup mixt (algunes de les obres representades són: *L'estel de Natzaret, El Príncep Blanc, La Dida*...). Són gent aficionada, com tants grups de la comarca, però que hi posen molt de la seva part perquè tot surti bé. El teatre és una activitat d'oci important, i més tenint en compte les possibilitats d'intercanvis de grups escènics entre pobles. Però a partir dels anys 70 són cada cop més minses les representacions d'obres fetes per un grup escènic propi.

- Les sessions de cinema comencen a impulsar-se a finals dels anys 50, encara que ja abans s'havien fet alguns passis. El 1957 es lloga l'antiga màquina de cinema del Centre Parroquial de Sant Sadurní (es passen les pel·lícules conjuntament), que després serà comprada. El boom del cinema fou molt gran, del passi d'una pel·lícula es podia guanyar el doble del que havia costat, així, com que donava beneficis, durant un temps els socis pràcticament deixaren de pagar quotes. El 1967 ja es compra una màquina nova, una pantalla, i s'acondicia la cabina de l'operador. Però també s'arriba, a causa de l'expansió de mitjans com és la televisió, i de nous àmbits d'oci, a la decadència lenta del cinema, fins que a partir dels anys 80 se'n deixarà de fer definitivament.

- Finalment, cal destacar el moviment musical dels anys 70-80. Partint de les trobades del jovent del poble en disc-fòrums, xerrades, la celebració de la Setmana de la Joventut, etc. sorgeix la idea d'engegar un moviment musical que portés a actuar al Centre cantautors catalans, grups de jazz, de rock..., el qual s'anomenava *En viu*. Va ser un moviment que va arrossegar bona part de la comarca.

Per acabar, la celebració del 75è aniversari ha revaloritzat el Centre Agrícola com a dinamitzador de la vida cultural local. La vida de tot un poble s'hi ha vist reflectida.